

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 50/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kaikkien luonnollisten ja oikeushenkilöiden lakiin perustuvasta velvollisuudesta tehdä tilitys hallinnassaan olleista toisen varoista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jari Myllykosken /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 50/2019 vp:

Mihin välittömiin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy täsmentääkseen tilitysvelvoitteen koskemaan kaikkia toisen varoja hallinneita ja

voiko hallitus vaihtoehtoisesti vahvistaa oikeuslaitokselle sitovasti, että jonkin tietyn lain kohta jo yleisesti velvoittaa kaikkia luonnollisia ja oikeushenkilöitä tekemään vaadittaessa tilityksen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kysymyksessä tuodaan esiin näkökohtia yhtäältä saatavan oikeellisuuden tutkimisesta oikeudenkäyntien yhteydessä ja toisaalta tilitysvelvollisuudesta velkojan hallinnassa olleista velallisen varoista. Jälkimmäisenä mainitun osuuden voidaan ymmärtää viittaavan tilitysvelvollisuuteen erityisesti tilanteessa, jossa velallinen on antanut velkojalle pantin vakuudeksi.

Oikeudenkäyntiä koskevan lainsäädäntömme peruseriaatteisiin kuuluu, että jos vastaaja on passiivinen riita-asiassa, jossa sovinto on sallittu, kanne hyväksytään yksipuolisella tuomiolla siltä osin kuin se ei ole selvästi perusteeton. Esimerkiksi tavallisen velkomusasian laajempi tutkiminen ei ole mielekäästä, jos vastaaja ei ole lainkaan riitauttanut saatavaa. Velallisella, jota vastaan on annettu yksipuolinen tuomio, on oikeus hakea yksipuoliseen tuomioon takaisinsaantia vielä sen jälkeenkin, kun hän on ulosmittauksen yhteydessä tai muulla tavoin todisteellisesti saanut tiedon yksipuolisesta tuomiosta. Jos taas velallinen vastustaa kannetta ja asia ratkaistaan tuomiolla, tuomion sisältöön tyytymätön osapuoli voi valittaa hovioikeuteen.

Kysymyksessä katsotaan, että velkojan tulisi liittää kanteeseensa tilityksessä esitettävä aineisto erityisesti sen välttämiseksi, että summaarisessa menettelyssä ei vahvistettaisi perusteettomia saatavia. Vuonna 2018 käräjäoikeuksissa tuli summaarisella haastehakemuksella vireille yli 413 000 riita-asiaa. Yksittäistä saatavaa koskevien asiakirjojen liittäminen haastehakemukseen ei olisi tarkoituksenmukaista. Sen sijaan on pyrittävä varmistamaan, että itse haastehakemuksessa ilmoitetaan kaikki vastaajan ja asian käsittelyn kannalta relevantit tiedot. Summaaristen riita-asioiden käsittelyn tehostamiseksi ja haastehakemusten yhdenmukaistamiseksi oikeudenkäymiskaaren 5

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 50/2019 vp

lukuun onkin lailla 439/2018 lisätty uusi 3 a §, jonka mukaan summaarisen riita-asian haastehakemus on toimitettava käräjäoikeuteen sähköisesti käyttäen oikeushallinnon tietojärjestelmäyhteyttä tai asiointiliittymää. Lisäksi summaaristen riita-asioiden käsittelyssä tarvittavaa osaamista lisätään keskittämällä niiden käsittely rajoitettuun määrään käräjäoikeuksia. Uudistus tulee voimaan 1.9.2019.

Panttivelkojan tilitysvelvollisuus on kysymyksessäkin mainituin tavoin ollut esillä eräissä aiemmissa kirjallisissa kysymyksissä. Kuten niihin annetuissa vastauksissa on johdonmukaisesti todettu (KK 329/2008 vp s. 2, KK 563/2013 vp s. 3, KKV 539/2017 vp s. 1), pantinhaltijan tilitysvelvollisuutta pidetään nimenomaisen säännöksen puuttumisesta huolimatta oikeudessamme vaikiintuneena ja itsestään selvänä. Siten pantinhaltijan on tehtävä pantinomistajalle selko muun muassa siitä, paljonko pantista on saatu sitä realisoitaessa ja millä tavoin realisoinnista saatu määrä on käytetty panttivelkojen maksuksi. Mahdollinen ylijäävä osa kuuluu luonnollisesti pantinomistajalle. Jos ylijäämän tilittäminen pantinomistajalle laiminlyödään, sovellettavaksi voivat siviilioikeudellisten seuraamusten ohella tulla esimerkiksi rikoslain kavallusrikosta koskevat säännökset. Mainitut velvollisuudet eivät riipu siitä, onko panttivelkoja luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö. Jos pantti realisoidaan ulosottomenettelyssä, velalliselle on ulosottokaaren 6 luvun 12 §:n nojalla ilmoitettava muun muassa myynnistä kertynyt määrä sekä kullekin saatavalle kohdennettu ja jäljellä oleva määrä eriteltynä saatavan osien mukaisesti.

Lisäksi velallisen tiedonsaantioikeuksien kannalta merkityksellinen säännös sisältyy saatavien perinnästä annetun lain 4 a §:ään. Pykälän mukaan velallisella on pyynnöstä ja yleensä maksutta oikeus saada velkojalta ajantasainen tieto velkojensa kokonaismäärästä ja perusteista, erittelymaksamattomista veloista ja niiden lyhennyksistä sekä selvitys velkapääomalle kertyneiden korkojen ja kulujen määräytymisestä. Mainittu 4 a § soveltuu siitä riippumatta, onko velkojana luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö, eikä sen soveltamista ole myöskään rajattu esimerkiksi pelkkiin kuluttajasaataviin.

Edellä sanotun perusteella oikeusministeriössä ei pidetä ajankohtaisena ryhtyä tilitysvelvollisuutta koskeviin toimenpiteisiin.

Helsingissä 1.8.2019

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson